

A SZÍV KULCSA

A segéd munkásnőből szakmunkás lett. A fiatal lány, akit a mulasztások és a rossz előmenetel miatt kizártak az esti iskolából, most szorgalmasan tanul. Leszokott a gorbaskodásról, s viselkedése, magatartása jó formában változott. Tatjana ma már 18 éves, két év telt el azóta, amikor először lépett a gyár területére. Köztudott, hogy az évek múlásával okosodik az ember. De ha valaki megkérdezné a kislányt, hogy mi volt számára a legfontosabb a megjavulás éveiben, valószínűleg azonnal rávágna:

— Borisz Mosztovoj segítségével.

Segítség, tanács

Igen, a segítség, a tanács. Tegyük hozzá: és a fiatal lány nyíltszívése az idős munkás, az idős kommunista előtt, aki mögött hosszú élettapasztalat áll. Az előtt az ember előtt, akit becsületességéért és őszinteségéért tisztelünk. Az előtt az ember előtt, akinek mindig mindent őszintén el lehet mondani.

Tatjana anyja korán meg-

halt, apja újra megnősült, nővére férjhez ment. Tulajdonképpen senki sem törődik vele. Tatjana egyedül érezte magát.

Hát a szomszédok? Megállapították, hogy sündisznó természete van, s ezzel minden gondjukat elvetették.

Persze Borisz Mosztovoj sem simogatta, becézgette. Állandóan korholta gorbaskagért, mulasztásáért, felelőtlen munkájáért. De volt benne valami... és ezt Tatjana kezdettől fogva érezte: őszinte érdeklődés a kislány sorsának rendezése iránt.

A kommunista Mosztovoj agitátor, s a fiatal munkásnővel való törődést párt megbízatásaként kapta.

A pártbizottság két évvel ezelőtt úgy határozott, hogy a legnagyobb tiszteletnek örvendő kommunistákat beosztja a „nehéz emberekhez”, azokhoz, akiket még nevelni kell a munka iránti felelősségérzetre, a munkafegyelemre, a valódi szakmunkás tulajdonságainak elsajátítására.

Külön-külön, egyénileg

Agitációs tömegmunkát természetesen korábban is

fo'lytattak a műhelyekben, de éppen a „nehéz emberek” nem jöttek el a beszélgetésekre, vagy az előadásokra. Ezenkívül nem is volt elegendő ez a csoportos foglalkozás. Mindegyikükkel külön-külön egyénileg, más és más formában kellett beszélgetni. Érthető, hiszen mindegyiknek más volt a jellege és mások voltak életkörülményeik.

Itt van például két fiatal szakmunkásnő, a két Lusztja. Első látszatra magatartásukban szinte egyformák. Hanyagok a munkában, a megjegyzésre azonnal gorbaskaggal válaszolnak. A két 16 éves kislány sorsa is hasonló; mindketten elvesztették apjukat és mindketőjük anyja gvári munkásnő.

Ha azonban közelebbről megismerkedünk velük, észrevehetjük, hogy az egyik lobbanékonyabb, míg a másik zárkózottabb, nehezebb eset. Jellemük erős. Nem bu-
ták. Szeretik a könyvet, sokat olvasnak. És ez volt a rés, amibe bele lehetett kapaszkodni. Ezen a tulajdonságon át kellett kutatni a szívükhoz vezető utat. Anna Korovina, a 4-es műhely kommunista brigádvezetőnéje azonnal megértette: az első Lusztjával, 16 éves kora ellenére, felnőtként kell beszélni. A gyámkodó és az elemista parancsolgató hang alkalmazhatatlan nála. Van-
nak benne jó tulajdonságok és ezeket többször emlegetni kell előtte. Fontos, hogy ne a hibái legyenek előtérben, hanem a jó oldalai. Egyik Lusztjánál sem szabad figyelmen kívül hagyni az eredményeket, a legcsekélyebb apróságot sem.

Tapasztalat és széles látókör

Az ember nevelésében minden apróságnak jelentősége van, minden jellemvonás vagy magatartásbeli megnyilvánulás elárulhatja honnan lehet a legjobban megközelíteni, hol van az a bizonyos kulcs, amely szívét megnyitja.

Természetesen erre csak az képes, akiben a nagy élettapasztalat és a széles látókör kellő érzéssel párosul. Nagyon fontos, hogy a kommunistának tekintélye legyen pártfogoltja előtt. Olyan, amilyen az idős Mosztovojnak van Tánja előtt. Ebben az értelemben tudtak eredményt elérni a két Lusztjánál is.

A kommunistának értenie kell a nevelőmunkához, hiszen a kommunista nevelés legfontosabb feladatuk.

Z. Brikova

Berlini színházi esték

A színházművészetben a kezdeményezést és a vezetést az európai fővárosok közül az utóbbi fél évszázadban felváltva Párizs, Berlin, Moszkva, London és Róma ragadta magához. London a század elején G. Craiggal, Moszkva Sztanyiszlavszkijjal, Mayerholddal és Vah-tangovval, Párizs a század első felében az avantgardistákkal: Dulinnel, Pitoeffel, Jouvettal és még előbb Co-peauval, majd nemrég megint Ionescóval és Beckettel, Olaszország az utóbbi években Strehlerrel, Berlin a weimari köztársaság idején Piscatorral és Reinhardtal, a második világháború után pedig Brechtel. Nem véletlen, hogy 1960-ban a Nemzetek Színháza első díját a Berliner Ensemble kapta.

DE BERLINNEK

Bercht színházán kívül még több, nagy műltra visszatekintő színháza van, amelyekben változatos eszközökkel és stílustörekvésekkel egy és ugyanazon célért dolgoznak a színház művészei: szórakoztatva, élményt nyújtva formálják a közönség világnézetét.

A Gorkij Színházban, amely az Unter den Linden elején, a Deutsche Staatsoperrel szemben áll, Claus Hammel kelet-berlini szerző *Um neun Uhr an der Achterbahn* (Kilenkor a hullámvasútnál) című mai tárgyú színművét néztem meg. A darab külön érdekessége az, hogy ez az első NDK-dráma, amit nyugatnémet színház, a brémai városi színház is előadott, tanúbizonyságot adva arról, hogy ha a nyugatnémet állami vezetés nem is akarja tudomásul venni az NDK létét, az élet és a művészet megtanítja az embereket arra, hogy a struccpolitika nem viszi előre a németek ügyét.

A dráma tárgyát az írónak az élet szolgáltatta. 1945-ben egy bombatámadás után egy kislányt találtak, akinél semmilyen irat nem volt. Egy kelet-berlini gyermektelen házaspár magához vette és felnevelte. 1960-ban Nyugat-Németországban élő anyja jelentkezett érte.

Ennyi az újsághír. Ebből fejlesztette ki Hammel színművét, ami sematikusmentes eszközökkel mutatja meg, hogy az NDK-ban felnőtt fiatal lány olyan impulzusokat kapott, amelyeket Nyugat-Németországban sem tud levetni. Ez, valamint egy szerelmi csalódás visszaviszi nevelőzülehez az NDK-ba. A darab szórakoztató és erőszakoltás nélkül is nevelő hatású, mindössze talán kisélmélyültebb lehetne a motiválásban. Az előadás ér-

dekessége, hogy a díszletek helyett csak miniatűr, makettszerű jelzéseket használtak, mindössze néhány bútor darab és kellék volt a színpadon. Ez fokozottabban a játékra koncentrált a néző figyelmét.

A GORKIJ SZÍNHÁZ

mutatta be Cl. Hammel másik darabját, a Fontane regényéből dramatizált *Frau Jenny Treibel* című zenés „berlini komédiát” is. A dramatizáló Hammel helyesen nem annyira a regény részleteihez ragaszkodott, mint inkább szellemét, a polgári életforma hazugságainak leleplezését igyekezett átmenteni. Igaz, hogy a professzor lányát egy kissé aktívabban haladottabbá tette, mint amilyen a regényben volt, de ez nem bántó. Méltán aratott nagy sikert az énekes kvartett; az érzelmességet mulatságosan parodizálja ez.

A Gorkij Színház repertoárján szerepel még a többek között Kleist *Eltört korsoja*, Gorkij *Ejjeli menedékhelye*, Rozov *Az esküvő napján* és Slatan Dudow *A gyáva* című vígjátéka, az elmúlt húsz év egyik legmulatságosabb szatírája.

A Volksbühne modern stílusú épülete kiképzésben hasonlít a budapesti Madách Színházhoz. Az előcsarnokban márvány, a nézőtérben faburkolatú falak fogadják a nézőt. A színház repertoárján M. Frisch, Dürrenmatt és Majakovszkij művei mellett szerepel Carl Zuckmayer *Köpenicki kapitány* című színműve is. Zuckmayernek ez az 1930-ban megírt színműve a századforduló legendás híru szélhámosának esetét viszi színpadra és a szatíra erejével teszi nevetségessé a porosz militarizmust.

A darab meséje, hogy egy szegény flótás, aki azért nem kap munkát, mert nincs személyazonossági igazolványa és azért nem kap igazolványt, mert nincs munkája, egy zsbárustól kapitányi uniformist vásárol összes tartozékaival együtt. A katonai járőröket leállítja az utcán és felszólítja, hogy kövessék a városházára. Itt letartóztatja a polgármestert, átveszi a város pénztárából az összes pénzt, aztán, mint aki jól végezte dolgát, elküldi a járőröket. Tehette mindezt azért, mert az akkori törvények szerint a tisztí uniformist hordó egyén nem tartozott igazolni személyazonosságát senkinek se, még a rendőrségnek sem és a katonák vakon tartozik engedelmeskedni feljebbvalója minden parancsának. A sok képből álló régi színmű, a Volksbühne gondos előadásában és, különösen a köpenicki kapitányt alakító Willi Narloch meggyőző és rokon-

szenves játékában ma is meghódította a közönséget.

A *Deutsches Theater* előtti téren Brahm és Reinhardt mellszobra fogadja a nézőt. A nagy műltra tekintő színház repertoárján Sean O'Casey, Arthur Miller, Shakespeare és Hochhut művei szerepelnek, mivel azonban olyan német drámákra voltam elsősorban kíváncsi, amelyeket otthon nem nagyon ismerünk, a század első harmadának, Carl Sternheimnek a *Sznob* című komédiáját néztem meg.

STERNHEIM

első nagy sikerét a Deutsches Theaterben aratta, amikor még Reinhardt vitte színpadra művét. A Deutsches Theater abban is ápolja nagy múltjának haladó hagyományait, hogy a folyosókon a színház régi, nagy színészeinek, Moissinak, Kainznak és Bassermannnak a fényképeit őrzi. Ugyanakkor azonban felkarolja a mai drámairodalmat is. Az utóbbi évek produkcióiból készült fényképfelvételek között megtaláltam Dobozay Holnap folytatjuk című színművének előadásáról készült képet is. A foyerban pedig eredeti dokumentumok fotokópiáiból összeállított kiállítás mutatja be a nézőknek Hochhut *Helytartó* című drámájának történelmi alapját.

Sternheim Sznobja a törtető, mindenkin keresztülgázoló karrieristát leplezi le a szatíra fegyverével. Horst Drinda, a kitűnő színész ezt úgy játszotta el, hogy a század első felének akarnok figurájában a későbbi, barnainges politikai törtetők előképét is megrajzolta. Érdekes volt néhány monológ mulatságos zenei aláfestése.

A berlini színházak repertoárja változatos. A világirodalom nagy klasszikusai mellett megtalálhatók benne a világ mai, haladó drámairodalmának széles skálája, Millertől Rózóvön keresztül Dobozyig és gyakran viszik színre a század első harmada haladó német íróinak műveit is. Az előadási stílusban többféle irány figyelhető meg. Itt persze csak hangsúlyeltolódásokról van szó. A miniatűr, csak jelzésnek szánt díszletektől kezdve a gondos és szép kivitelezésű díszletmegoldásokig mindenféle díszlettörekvés megfigyelhető.

A rendezésben két főirány figyelhető meg. (Itt is csak hangsúlyeltolódásról van szó.) Az egyikben a színészi átélés és a valóság illúziójának a keltése áll jobban az előtérben, a másikban inkább érvényesül a brechtiepusk játéktípus. A változatos műsor és előadási stílus azonban egy és ugyanazon cél szolgálatában áll: leküzdeni a múlt káros, visszahúzó hatását és az új eszmék szolgálatában mozgósítani a nézőket. És e tekintetben a berlini színházak szép eredményeket érnek el.

Kámán László

Hét gépkocsit nyertek a szegediek

A gépkocsi nyere-mény-betétkönyvek legutóbbi sorsolásán Csongrád megyében tizennégyen nyertek gépkocsit, s így az első sorsolás óta 110 gépkocsi került ezen az úton a megyébe. A legutóbb sorsolt gépkocsik közül 3 Wartburg, 3 Skoda MB 1000 és egy Wartburg limonusi jutott Szegedre. Legközelebb augusztusban lesz sorsolás Békéscsabán, autóstálikozóval összekapcsolva. Az OTP az előírt feltételekkel megjelenő magánautó-tulajdonosok között 1 darab 5000 forintos nyere-mény-betétkönyvet sorsol ki.

Szovjet közgazdász professzor előadása Szegeden

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrád megyei Szervezete vendégként szerdán Szegedre látogatott Mikeldadze Iraklij Solomonovics professzor, a közgazdaságtudományok doktora, a Grúz Állami Tervbizottság elnökhelyettese. A szovjet professzor délelőtt a Pamutnyomóipari Vállalat szegedi gyárába látogatott. Itt a gazdasági, párt- és társadalmi szervek vezetői fogadták, majd bemutatták a különböző üzemszerveket.

A szovjet vendéget a kora délutáni órákban az MSZMP Csongrád megyei Bizottsága székházában fogadta Siklós János elvtárs, a megyei pártbizottság titkára. A neves szovjet professzor délután „A Szovjetunió új ötéves terve és gazdasági mechanizmus” címmel előadást tartott a megyei tanács előadótermében. Az előadást konzultáció követte.

Olvasóink írják

Felesleges és elhanyagolt munka

Mi, a Hunyadi János sugárút 39–41. számú háztömb lakóbizottsága nem értünk egyet az ingatlankezelő vállalat néhány intézkedésével, illetve mulasztásával, de eddig hiába tettük meg észrevételeinket. A háztömbben öt használható mosókonyha van, ennek ellenére most még egy új mosókonyhát akarnak építeni — szerintünk feleslegesen — a régi, villany, vízvezetékek és lefolyó nélküli pincében. A vállalat főmérnöke is kijelentette, hogy szükségletlen ez a munka, mégis hetekkel ezelőtt már kiszál-

lították az építési anyagot, amit a gyerekek széthordának, szemetelnek vele. Pedig ennél fontosabb munka is lenne a 41. számú házban. Többször szóvá tettük már, hogy az esővíz az emeletről lefolyik a lépcsőkön, 2 év óta nem fejezték be a gázbevezetést miatt felbontott mennyezetmunkákat, s többszöri kérés ellenére sem tették meg ki a 150 lakó névsorát és a házgondnok címét megjelölő táblát.

Szabó Pálné lakóbizottsági elnök

Csak ígéret!

Tavaly júliusban — akkori levélbeli kérésünkre és az IKV ígérete alapján — „Javitják az Oroszlán utca 3. számú házat” címmel cikk jelent meg a Dél-Magyarországban. A ház kilenc lakója akkor tíz pontban jelezte meg a javításra várohibákat, mindezt elfogadta és a munkák elvégzésére ígéretet tett az IKV. Ennek ellenére csak két pontban

teljesítették kérésünket. Újból írtunk a vállalatnak, hogyan lehetséges pont a város szívében, a szabadtéri játékok színhelyének szomszédságában — most már a tizenkettedik levélváltás és négy esztendei ígéretes után — így elhanyagolni egy államj tulajdonban levő házat?

A ház lakói

Nagy üzem és az üdülés

A Szegedi Ruhagyár több dolgozója nevében juttattak el hozzánk levelet, melyben arról panaszkodnak, hogy az üzem munkásai és munkásnői nem kapják meg gyáruktól azt a kedvezményt, amelyet majdnem minden más szegedi üzem megad dolgozóinak. A ruhagyárnak ugyanis nincs üdülőháza vagy kabinja sem a partfürdön, sem a Sárgán. Régebben a Sárgán még fenntartottak egy kis kabin, de az is megszűnt, és annak ellenére, hogy különböző gyüle-

seken a dolgozók többször szóvá tették kérésüket, a szakszervezeti bizottság nem intézkedett. Társadalmi munkát is felajánlottak a dolgozók kabinépítésre, de ehhez sem kaptak hozzájárulást. A ruhagyár nagy létszáma indokolná, hogy a dolgozók kérését teljesítse a szakszervezet. A levél végül kérdéssel fejeződik be: mi az oka, hogy ennyire elhanyagolták a gyárban ezt a dolgot? A kérdést itt továbbítjuk a szakszervezeti bizottsághoz.

HÖNYVESPOLO

MIKES KELEMEN ÖSSZES MŰVEI I.

A régi magyar széppróza legkiválóbb alakjának összes művei az Akadémiai Kiadó jóvoltából most kerülnek először kiadásra. A kritikai kiadás I. kötetében a Törökországi Levelek néven ismert Leveleskönyv, a magyar levéltudomány európai színvonalú remekműve először lát napvilágot betű szerinti szövegűhűséggel és tudományos jegyzetanyaggal. A Rákóczi-emigráció és a bűjdöső fejelemek törökországi életét híven megörökítő, fiktív levelekből álló művet az

író misszilis leveleinek szövege teszi teljessé. A jegyzetekben Hopp Lajos szerkesztő feldolgozza és rendszerezi a legújabb hazai és külföldi levéltári kutatások során feltárt forrásanyagot, a szöveg- és fordításkritikai vizsgálatok eredményeit, a Mikes-kutatás hazai és külföldi szakirodalmát. A kötet az író élettrajzával kapcsolatos eddig ismeretlen okmányokat, a Mikes-kézirat sorsára vonatkozó iratokat, az írói életművel összefüggő fontos dokumentumokat is tartalmaz.

A TERMELES TÖKEIGÉNYESSÉGE A KAPITALIZMUSBAN — AZ ÁLLÓALAPOK ÉS A TERMELES ÖSSZEFÜGGÉSE A MAGYAR IPARBAN

Az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelenő kötet önálló, de tárgyában és céljában szorosan egymáshoz kapcsolódó tanulmányt foglal magába. Mindkettő első sorban az állóeszközök és a

termelés közötti arányokat vizsgálja statisztikai eszközökkel, az első a tőkés, a második a szocialista gazdaság viszonyai között azzal a céllal, hogy a megállapításokból a szocialista népgaz-

dasági tervezés is következ-
tetéseket vonhasson le.

Bródy András: a termelés tökeigényessége a kapitalizmusban cím alatt sok tőkés ország hosszú időszakot felölelő adatai alapján elemzi a termelés tökeigényességének korszakos tendenciáit. Összehasonlítja a „tőke” nagyságának mérésére marxista és polgári közgazdászok által alkalmazott módszereket.

Rácz Jenő: az állóalapok és a termelés összefüggése a magyar iparban című tanulmánya 1950–63. évi adatok alapján részletesen bemutatja az állami ipar extenzív, intenzív és komplex állóalapkihasználásának alakulását. Megállapításai arra figyelmeztetnek, hogy míg az eleven munka hatékonyságának, a munkatermelékenységnek növelésében jelentős eredményeket ért el a magyar ipar, addig az állóeszközökben tárgyi alakot öltött társadalmi munka hasznosításának mértéke csak kevésbé javult. A szerző számos elemzéssel és javaslatlall szolgálja az állóalapigény, a beruházások, a termelés és a munkaerő-gazdálkodás koordinált tervezésének tökéletesítését.